

30.10.2025

Mikrobilääkeresistenssin torjunnan kansallisen asiantuntijaryhmän kokous (MTKA 5/2025)

Torstai 30.10.2025 klo 10–12

Paikka: Microsoft Teams -kokous, THL Hypoteesi A0

Kokousmateriaalit: [MTKA 5 2025](#)

Sihteerit:

Tutkija Saija Toura, THL

Asiantuntija Anni Koivisto, THL

Läsnä:

Vastaava asiantuntijalääkäri Maija Pihlajamäki, KELA

Ylilääkäri Riitta Niittyvuopio, FIMEA

Eläinlääkäri Katariina Kivilahti-Mäntylä, Fimea (varajäsen)

Ylilääkäri, Katja Kotkavaara, FIMEA (ad klo 11.45)

Ylilääkäri Aino Pennanen, STM

Johtava asiantuntija Nina Kaario, MMM

Erityisasiantuntija Saija Kalenius, Ruokavirasto

Johtava asiantuntija Suvi Nykäsenoja, Ruokavirasto (varajäsen)

Neuvotteleva virkamies Eeva Nurmi, YM

Ympäristöneuvos Ari Kangas, YM, (varajäsen) (ad. klo 11.20)

Infektiosairauksien apulaisylilääkäri Reetta Huttunen, TAYS (ad klo 11:50)

Ylilääkäri Kaisu Rantakokko-Jalava, Tyks laboratoriot

Opetusneuvos Dinah Arifulla, Opetushallitus

Johtava asiantuntija Saara Raulo, Ruokavirasto, Zoonosikeskuksen johtaja

Erikoislääkäri Heikki Ilmavirta, Itä-Suomen yliopisto ja ISLAB

Hygieniahoitaja Sirpa Ukkola, OYS Infektioyksikkö

Ylilääkäri Sohvi Kääriäinen, THL

Johtava asiantuntija Saara Salmenlinna, THL

Johtaja Otto Helve, THL (ad klo 11)

Johtava asiantuntija Jari Jalava, THL (puheenjohtaja)

30.10.2025

Erityisasiantuntija Kati Räisänen, THL (varapuheenjohtaja)
Johtava asiantuntija Tarja Pitkänen, THL (ad klo 11.15)

Poissa:

Erityisasiantuntija Elina Asola, STM (varajäsen)
Lääkintöneuvos Kari Raaska, STM (varajäsen)
Neuvotteleva virkamies Eero Rautiainen, MMM (varajäsen)
Ylilääkäri Emmi Sarvikivi, THL

Muistio:

1. Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen
 - a. Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10.00. Kokouksen asialista hyväksyttiin seuraavin lisäyksiin:
 - i. Lisättiin Nina Kaarion (MMM) pyynnöstä kohtaan 6. *Muut asiat* a) Koulutus maanviljelijöille ja eläinlääkäreille sekä b) Nordic OH-ryhmien kokous.
 - ii. Lisättiin Dinah Arifullan (OPH) pyynnöstä kohtaan 6. *Muut asiat* c) Sosiaali- ja terveystieteiden erikoissuoritus
 - b. Ensimmäistä kertaa ryhmän toimintaan osallistuva jäsen Sohvi Kääriäinen (THL) esittäytyi.
2. Edellisen kokouksen muistio
 - a. Edellisen kokouksen muistio hyväksyttiin. Muistio julkaistaan saavutettavassa pdf-muodossa MTKA:n verkkosivulla.
3. EU:n jätevesidirektiivin soveltaminen AMR:n seurantaan (keskustelu)
 - a. JRC-raportti (HUOM! ei saa jakaa eteenpäin!)
 - i. Tarja Pitkänen (THL) esitteli ensin yhdyskuntien jätevesiseurantaa.
 - ii. Pj. avasi keskustelun kysymyksillä, mitkä ovat AMR-jätevesiseurannan tavoitteet ja millä keinoilla niihin päästään? Miten tulokset integroidaan muuhun seurantaan ja toimintaan?
 - iii. Nina Kaario (MMM): Eläinlääkepuolella tehty baseline-study, jatkossa tulossa kalantuotannolle vastaava. Voisiko myös yhdyskuntien AMR-jätevesiseurannan ensimmäinen tavoite olla perustason määrittäminen?

30.10.2025

- iv. Pj.: Voisiko jätevesiseuranta hyödyntää mikrobilääkkeiden käytön ohjauksessa; väestön kolonisoitumisen seurannassa; uusien uhkien tunnistamisessa? Metodologiaa ja näytteenoton kohdentamista tulisi harkita. Perusseurantaan vaikuttaa esim. hoitolaitosrypät – olisiko jätevesiseuranta vähemmän muutoksille altis seurantamenetelmä?
- v. Tarja Pitkänen (THL): Ensivaiheessa hyvä pyrkiä vaikuttamaan seurantamuuttujiin ja -menetelmiin. Geenilistan tulisi olla mahdollisimman lyhyt ja järkevä (EU:ssa kaikilla sama minimitaso, ja kansallisesti voidaan resurssien puitteissa tarvittaessa laajentaa).
- vi. Saara Raulo (Zoonosikeskus): Samankaltaisuutta elintarvikeketjun indikaattoriseurannan kanssa, jossa myös lähdetty liikkeelle ensin suppealla paketilla, jonka perusteella kerätty kokemusta ja laajennettu ohjelmaa.
- vii. Kati Räisänen (THL) kommentoi näytteenottotiheyttä, onko kerran kuukaudessa liian usein tavoitteisiin nähden? Olisi tietysti mielenkiintoista tutkia kuukausi- tai vuodenaikavaihtelua.
- viii. Kaisu Rantakokko-Jalava (TYKS laboratoriot): Kuka toteuttaa, minkälaisella (standardoidulla) metodiikalla?
- ix. Tarja Pitkänen: Vastaavissa talousvesi- ja uimavesidirektiiveissä on periaatteena, että paikallisesti kerätään ja kansallisesti analysoidaan. Standardoinnista ei vielä olemassa luonnosta.
- x. Ari Kangas (YM) avasi direktiivin taustaa ja yhdyskuntajätevesiseurannan velvoitteita. Toimivaltaisten viranomaisten rakennettava kansallinen järjestelmä (mitä, milloin, miten seurataan). AMR-seurannalle on määriteltävä seurantatiheys. Asukasvastineluku seurantaan kuuluvilla puhdistamoille oltava yli 100 000 asukasta, tällaisia puhdistamoita on Suomessa tällä hetkellä 15.
- xi. Saara Salmenlinna (THL): EU-WISH tavoitteet vaikuttavat hyviltä. Seurantatiheys vuodenaikavaihtelun mukaan voisi olla järkevää, esim. 3 tai 4 kertaa vuodessa, minimitasolla alkuun.

30.10.2025

- xii. Pj. kysyy onko kerran kuukaudessa kaksi näytettä 15 puhdistamosta paljon vai vähän?
- xiii. Tarja Pitkänen: Riippuu miten vastuut jakautuvat kansallisessa järjestelmässä. Tällä hetkellä THL on vastannut keskitetysti jätevesiseurannasta, mutta vielä ei ole varmuutta miten yhdyskuntajätevesidirektiivin suhteen toimitaan. Minimitasolla toteutuessa näytemäärä ei olisi kuukausitasolla kovin suuri.
- b. THL:n kokoama palaute
 - i. Pj. avasi keskustelun geenilistasta ja toteaa, että kaikki ehdotetuista kohteista eivät ole yhtä merkittäviä.
 - ii. THL:n vastine nähtävillä MTKA:n kokouskansiossa
 - iii. Pj. kysyy, onko kolistiinin käyttö sallittu EU:ssa tuotantoeläimillä?
 - iv. Katariina Kivilahti-Mäntylä (Fimea): Kolistiinia käytetään edelleen EU:ssa tuotantoeläimillä, mutta eläinlajikohtaisia myyntitietoja ei ole käytettävissä, vain yhteenlasketut luvut. Suomessa ei ole koskaan käytetty kolistiinia tuotantoeläinten hoidossa.
 - v. Ari Kangas: avasi direktiivin valmistelun ja täytäntöönpanon prosessia. JRC:ssä täytäntöönpanoa valmisteltu useassa alatyöryhmässä, joista kutakin vetää yksi jäsenmaista. JRC laatii raportin, jota jäsenvaltiot kommentoivat. Oltava valmis 7/2026, seuranta oltava käynnissä 2028 loppuun mennessä. Suomessa artikla 17 täytäntöönpanoa suunniteltu tartuntatautilakiin.
 - vi. Aino Pennanen (STM): Tartuntatautilain kokonaisuudistuksessa lakiin on tarkoitus lisätä maininta AMR-jätevesiseurannasta.

4. JAMRAI II ja NAP:n toimeenpano.

a. Madrid

- i. Pj. Jari Jalava ja Katja Kotkavaara Fimeasta osallistuivat työpajaan. Teemoina mm. päätöksentekijöihin vaikuttaminen ja NAP:n toimeenpano jäsenmaissa.

30.10.2025

- ii. Katja Kotkavaara: Uusia työryhmiä käynnistymässä. Suomi osallistuu koordinaatioryhmään (OH-NAP), joka alkaa 11/2025, lisäksi 6/2026 alkaa työryhmä, jossa tarkoitus integroida eläin- ja ympäristösektorit NAP:hin mukaan. Siinä vaiheessa toivotaan keskustelua eri sektoreiden asiantuntijoiden kesken. Kolmas työryhmä keskustelee NAP:n merkityksestä ja toteuttamisen ongelmista. Työpaketin sisällä alkamassa tukiohjelma jäsenmaille sekä policy making -kurssi tulossa vuonna 2026.
- b. 2026 Suunnitelma (hyväksyminen)
 - i. Suunnitelma ollut MTKA:n teamsin NAP-kanavalla kommentoitavana. Ensi vuoden toimenpiteet esitetty taulukossa 2.
 - ii. Pj.: Suurelle yleisölle kohdennetun viestintäkampanjan rahoitus (JAMRAI) ensi vuoden osalta vielä epäselvä ja siksi jätetty pois ensi vuoden toimenpiteistä.
 - iii. Nina Kaario: toimenpiteet ovat hyvin perusteltuja. Osa toimenpiteistä lakisääteisiä, näistä olisi hyvä mainita tekstissä.
 - iv. Saija Kalenius (Ruokavirasto): Strategia- ja tulostavoitekeskusteluja on käyty ja taulukkoon voisi lisätä lauseen eläinten mikrobilääkekäytön seurannan kehittämisestä.
 - v. Saara Raulo: Pitäisi vielä varmistaa onko kaikki muokkaukset viimeisimmässä versiossa.
 - vi. Pj. ehdottaa että tekstiin voi tehdä lisäyksiä. Muutokset mielellään suoraan Teams-kanavalla olevaan dokumenttiin.
 - vii. Nina Kaario kysyy miten toteutumista raportoidaan.
 - viii. Pj. vastaa että raportoidaan julkisesti alkuvuodesta (1–2/2026) jolloin myös seuraava MTKA-kokous. Tarkoitus kirjoittaa vuoden 2025 toteutuneista toimista lyhyt yhteenveto, joka voidaan julkaista MTKA:n verkkosivulla ja esittää THL:n linjajohdolle.
- c. EAAD 2025

30.10.2025

- i. THL ja Fimea tekee muutaman uutisen ja tiedotteen mikrobilääkeresistenssiin liittyvistä asioista (Finres-raportti, NAP, WHO:n GAP)
 - ii. Katja Kotkavaara: Jamrain koordinoiman viestintäkampanjan puitteissa osallistujamaiden kuvittajat tehneet EAAD-teemoista. Matkailijoille suunnitellun kampanjan rahoitus vielä epävarma, toteutunee joulukuun puolivälissä. Fimealla mikrobilääkekulutusseurannan 30-v. juhlatuosi, jota tarkoitus nostaa esiin uutisissa.
 - iii. Suvi Nykäsenoja (Ruokavirasto): Finres-vet raportti julkaistaan 18.11.
 - iv. Nina Kaario: MMM:stä tulossa yleinen tiedote antibioottipäivästä.
 - v. Saija Kalenius: Ruokavirasto nostaa esiin eläinperäisen MRSA:n suojautumisohjeita. Onko EU-materiaalissa sektorirajojen yli materiaalia?
 - vi. Katja Kotkavaara: Jamrain kuvakampanjassa huomioitu OH-näkökulma.
- d. OH EpiCap -työpaja (OH-AMR-seuranta)
- i. Kati Räisänen: Työpaja järjestettiin 23.10.
 - ii. Alkuvuodesta seuraava työpaja laajemmalla kokoonpanolla, jossa käsitellään tuloksia ja keskustellaan laajemmin OH-seurannasta ja sen tavoitteista.
 - iii. Ensimmäisen työpajan osallistujat kutsutaan ja muut halukkaat osallistujat voivat olla yhteydessä Kati Räisäseen.

5. Tiedoksi

- a. WHO:n ym. GAP päivitys
 - i. Luonnos jaettu MTKA-ryhmälle, kommentointi vielä mahdollista 31.10. saakka.
 - ii. Aino Pennanen (STM): GAP hyväksytään WHO:n yleiskokouksessa 5/2026.

6. Muut asiat

- a. Koulutusta maanviljelijöille ja eläinlääkäreille: uusia toimenpiteitä mikrobilääkkeiden hallintaan Helsingissä 4.12.2025
<https://www.amrfvtraining.eu>

30.10.2025

- b. Pohjoismaiden ministerineuvoston alaisen OH strategia- ja asiantuntijaryhmien kokous järjestettiin lokakuussa Helsingissä. Pohjoismaiden ministeriöt allekirjoittaneet deklaraation, joka tuodaan MTKA:lle tiedoksi. (Nina Kaario)
 - c. Sosiaali- ja terveysalan erikoisammattitutkinto (Dinah Arifulla)
 - i. 27.10. lausuntopalvelu.fi lisätty täysin uusi sosiaali- ja terveysalan erikoisammattitutkinto, jossa infektioiden torjuntaan liittyviä tutkinnon osia. Materiaalia lisätty MTKA:n kokouskansioon. Lausuntoaika marraskuun loppuun saakka.
7. Seuraava kokous
- a. Tammikuun loppu tai helmikuun alku 2026.
8. Kokouksen päättäminen
- a. Pj. päätti kokouksen klo 12.01.